

FRANCESC MICHAVILA, EX-SECRETARI GENERAL DEL CONSELL D'UNIVERSITATS

Text: ÀLEX MILIAN / Fotos: JOSEP MARIA CASANA

"El servei públic pot ser eficient"

Francesc Michavila (Castelló de la Plana, 1948) parla de les raons de la seua dimissió com a secretari general del Consell d'Universitats, del conflicte sorgit de la creació de la Universitat d'Elx i de les reformes que aquestes institucions han d'afrontar.

Francesc Michavila va ser el primer rector de la Universitat Jaume I de Castelló entre 1991 i 1993, any en què va dimitir per tornar a l'Escola d'Enginyeria de Mines de la Universitat Politècnica de Madrid, on exerceix de professor. El mes de maig de 1995 va acceptar el càrrec de secretari general del Consell d'Universitats, institució encarregada d'orientar la política universitària del govern de l'estat, mitjançant una Comissió Acadèmica, formada pels rectors, i la comissió de coordinació, integrada pels consellers d'ensenyament de totes les comunitats autònomes i per representants dels partits polítics. Encara que Michavila va ser nomenat pel PSOE, el PP li va proposar de continuar en el càrrec, cosa que va acceptar per la bona relació que manté amb el secretari d'estat d'Universitats, Fernando Tejerina, ex-rector de Valladolid. El passat 24 de febrer, Michavila va presentar la dimissió.

—Quines raons l'han fet dimitir?

—Quan m'oferiren el lloc, vaig acceptar perquè pense que tinc idees que comparteix molta gent i era un moment important per al món universitari, que necessita una modernització i donar resposta a les demandes socials. Així vaig començar a treballar en un pla d'avaluació de la qualitat de les universitats, que ha estat molt ben acollit pel món universitari. Arribat el moment actual, vaig trobar, des de ja fa uns mesos, que els projectes que havíem posat en marxa, com la reforma de l'accés a la Universitat o la reforma del tercer cicle, s'anaven aturant i les coses no

anaven a la velocitat que demana el sistema universitari. És aleshores quan jo, per raons de coherència, perquè pensava que la meua posició no ha estat mai la d'ocupar un càrrec per ocupar-lo sinó per fer coses, decidesc dimitir. Jo veia que l'esforç que feia no tenia la resposta que calia dels àmbits polítics quant a suport a l'àmbit acadèmic. Vaig pensar que la meua obligació era donar un toc d'atenció i dir prou.

—Ha parlat sobretot de paralització del pla d'avaluació de qualitat de les universitats.

—El pla continua, però el segon semestre de l'any passat ja es va endarrerir molt l'aprovació del pla per al nou any. I no crec que siga presumir dir que va ser gràcies a la fermesa amb què el vaig defensar que es va tirar endavant. L'avaluació és molt important perquè el repte de la universitat actual i de futur és un repte d'eficiència. Els reptes de la universitat de principis dels 80 no són els mateixos d'ara... En els darrers anys del franquisme, la lluita de la universitat pretenia aconseguir democràcia, fer investigació, fer que la universitat s'acostara a la societat. Tot això està superat. Ara hi ha democràcia, el 65% de la investigació de tot l'estat es fa en la universitat i l'autonomia uni-

versitària és irreversible.

—I actualment, cap a on ha d'anar la universitat?

—Ara, el repte és la qualitat. El sistema universitari és un servei públic i ha de donar una resposta eficient. Això vol dir ensenyament de qualitat, que els contractes d'investigació siguen competitiu en el món de l'empresa i que la participació en el lideratge cul-

"Vaig dimitir perquè no he ocupat mai un càrrec per ocupar-lo, sinó per fer coses. Veia que l'esforç que feia no tenia la resposta que calia dels àmbits polítics. Vaig pensar que la meua obligació era dir prou."



tural de la societat siga real, que no siga un món acadèmic aïllat. En els anys 70 es va guanyar l'autonomia i ara s'ha d'arribar a l'eficiència. Aconseguir equilibrar aquest binomi —autonomia i eficiència— significa guanyar el futur. I l'avaluació és la tercera pota que dona equilibri al binomi.

—Com s'aconsegueix l'eficiència?

—Dintre de la universitat ha arribat el moment de prendre una sèrie de mesures: primer, separar el que és docència i investigació de la gestió, és a dir professionalitzar la gestió; i segon, revisar el paper dels consells socials i revisar els òrgans del govern. Aquest és el gran debat. L'autonomia universitària és irreversible, la democratització, també. Ara, per aconseguir eficiència cal replantejar-se els òrgans de govern de les universitats per a millorar la gestió. Abans es pensava que això era mercantilisme, però jo crec que, des d'una perspectiva progressista, hem de reivindicar l'eficiència. L'eficiència en el servei públic és un terme progressista, perquè des de plantejaments conservadors es considera que el món privat és prioritari sobre el món públic. El món públic pot ser eficient.

—Perquè el cas contrari és l'excusa dels conservadors per atacar el sector públic.

—Exacte. Jo pense això. I t'he de dir que tinc molt bones relacions amb el món privat. El dimarts em va fer un homenatge una universitat privada, la San Pablo-CEU. És a dir, que no tinc cap problema amb ells, però jo crec que cal reivindicar l'eficiència en la gestió per al servei públic. Que els qui gestionen siguin professionals.

—Vostè diu també que la reforma de l'accés a la Universitat i la reforma de tercer cicle són projectes que no ha pogut tancar. Quina és la seua importància?

—Tots dos són eixos claus per a donar respostes al que es demanarà a la universitat d'ací a cinc o deu anys. I tot això no anava al ritme que jo considerava adequat —i quan dic jo vull dir tots els que treballàvem en un projecte comú, en concret tots els rectors, amb els quals tinc una relació òptima. I això també ho havia de salvar. Per a mi l'actitud més còmoda era continuar, però crec que jo represente uns valors en el món universitari de tot l'estat i per raons de coherència amb aquest model que puc representar vaig dir prou.

—Es a dir, que la seua dimissió representa el desacord dels rectors amb la política universitària.

—Sí, n'és una conseqüència.

—Precisament, vostè ha declarat que la bona relació amb Fernando Tejerina el va decidir a continuar en el càrrec quan va entrar el PP

—Sí, amb ell tinc una relació magnífica. Ell és un

científic molt bo i un universitari magnífic. Aquesta va ser la raó que em va fer continuar. Si la proposta haguera vingut d'altres persones que no em mereixien la confiança que m'inspirava Fernando Tejerina, no hauria continuat.

—I a hores d'ara, després de la seua dimissió, pot dir que l'ha defraudat?

—No, en absolut. Jo crec que el problema, que és donar respostes al que demana el món universitari, no és culpa de Tejerina. En absolut.

—Aleshores, per què s'aturen les seues iniciatives?

—En el moment actual, el sistema universitari ha de donar resposta a aspectes fonamentals, a l'equilibri entre autonomia i eficiència, la modernització de les universitats i la coordinació de tot el sistema universitari. Cal prendre la iniciativa en totes aquestes coses i quan no hi és, es dona una altra forma de paràlisi.

—Entre aquestes qüestions, es troba la reforma del tercer cicle.

—Sí, el tercer cicle té un objectiu fonamental: la formació de docents i investigadors. Però cal analitzar-ho bé. És un cicle en què l'exigència acadèmica no és la més alta. El control de la qualitat dels programes de doctorat es pot millorar substancialment. Malgrat això, és el cicle amb fracàs escolar més alt. Només el 14% dels qui comencen a fer un programa de doctorat acaben llegint la tesi doctoral. El 86% no l'acaba. Per què? Les raons són que, quan un llicenciat o un enginyer acaba la carrera i comença el tercer cicle, espera diferents coses: uns volen ser professors, els altres volen una formació complementària que no siga un curs de postgrau i d'altres esperen que els isca un treball. Si ho comparem amb altres estats de la UE es veu que el tercer cicle ha de donar resposta a la formació de docents, però també ha de

“Només el 14% dels qui comencen a fer un programa de doctorat acaben llegint la tesi. Cal fer un tercer cicle amb dues etapes: una primera amb un títol d'estudis avançats i una segona per qui faça la tesi.”

tenir altres objectius: donar una formació superior a la llicenciatura en àmbits que no s'han abordat, com ara formar en innovació i introduir aquells que fan el tercer cicle a la investigació. Això ens porta a la idea de fer el tercer cicle en dues etapes: una primera, que ens faça arribar a un títol d'estudis avançats —el TEA que hem proposat nosaltres— per a la gent que ha fet els cursos i una iniciació a la investigació; i una segona per la gent que sí que vulga donar classes, on hi haja una tesi doctoral molt rigorosa.

—La reforma de l'accés a la Universitat, com s'hauria de fer segons vostè?

—L'accés a la universitat afecta molt la sensibilitat social: moltes vegades es diu que per una dècima un estudiant no pot fer la carrera que vol. Realment, no és un problema del nombre de places que hi ha a la Universitat, perquè enguany l'oferta ha estat superior a la demanda, hi ha hagut més places que candidats.

El problema és d'adequar oferta i demanda.

—Adequar les titulacions?

—Exactament, aleshores el que demana el sistema és un plantejament de mapa de titulacions, d'una banda, i mobilitat d'una altra. El mapa requereix mecanismes de coordinació i a mi em preocupa que en el moment actual, en la transferència a les comunitats autònomes, hi ha una certa ruralització: cadascú va per la seua banda.

—I les proves de selectivitat?

—La mobilitat i adequar oferta-demanda són més importants que les proves d'accés a la Universitat, la selectivitat, ja que és raonable que els responsables de l'ensenyament valoren en un moment donat com està el model educatiu i abans d'entrar en la universitat em sembla un bon moment. El que no es pot fer és modificar les proves de manera que subvertesquen el que és més fonamental en la formació dels adolescents, que és una formació global, integral, on el contingut d'humanitats siga tan important o més que el de matemàtiques. Si ho

fèrem així convertiríem l'ensenyament pre-universitari en un ensenyament en què es primarien aquelles matèries que són claus per a entrar en els estudis que tenen més demanda, en perjudici de les humanitats.

—Es a dir, una especialització pre-universitària...

—Exacte, una especialització que no és bona. Com tampoc crec que siga bó reservar uns percentatges de places per aquells que tenen vocació per uns determinats estudis, com proposen els actuals responsables polítics. Jo dubte molt del concepte de vocació en general. Qualsevol que està en l'ensenyament sap què vol dir la vocació: tenir un bon professor, un bon mestre en una determinada matèria.

—És el PP qui defensa la reserva de places per la vocació?

—Sí, aquesta és una de les coses que ara plantegen. Nosaltres, en una comissió acadèmica, vàrem analitzar la reforma de les proves d'accés en el mes de no-



—La qüestió fonamental és que el nostre sistema universitari té un pressupost de l'1% del Producte Interior Brut (PIB) mentre que la mitjana europea és de l'1,5%. A més, nosaltres tenim un percentatge de joves universitaris altíssim, dels primers d'Europa. Això fa que la mitjana de diners per estudiant ocupe una de les últimes posicions. És a dir, que, independentment dels pressupostos anuals, cal augmentar els diners que s'inverteixen en Universitat i educació.

gons les recomanacions de la comissió de Brussel·les. És a dir, aquesta universitat està aquí, està creixent bé i és una de les millors quant a producció científica i, de sobte, arriba el poder polític i diu "volem crear una universitat ací al costat i per això segregarem uns centres de la Universitat d'Alacant i els incorporarem a la nova universitat". Per tant, hi ha dues coses. Una qüestió que no vull entrar a valorar és si la primera necessitat de creixement universitari del país era a Elx. Deixe la pregunta en l'aire. La segona qüestió és que es segreguen centres de la Universitat d'Alacant. El sentiment que hi ha a l'àmbit universitari és que la decisió política de segregar no ha obeït a criteris acadèmics sinó criteris no acadèmics. I aquí és on entren en conflicte el poder polític i l'autonomia universitària, una lluita que a curt termini pot guanyar el poder polític però que a la llarga sempre, històricament, ha guanyat l'autonomia universitària.

vembre i férem una proposta al Ministeri. No hem rebut cap resposta. I jo crec que fer plantejaments des de fora de l'àmbit universitari sobre com ha de ser la selectivitat és un error. Per què? Perquè la reforma ha de tenir un aspecte tècnic que han de dur a terme professionals.

—Vol dir que no es pot prescindir de l'opinió de la universitat.

—Si es fan reformes amb criteris demagògics d'esquena al món universitari es produirà a curt termini una insatisfacció en les universitats i una insatisfacció en la societat. Jo crec que aquests assumptes s'han de tractar amb molt de rigor.

—Ha dit que no es pot treballar d'esquena a la universitat. El conflicte d'Elx és també una mostra de decisió presa sense comptar amb aquesta institució?

—Sí, la Universitat d'Alacant és fins ara un model de bona universitat, amb una producció científica notable i una universitat que s'ha anat consolidant d'una manera magnífica. És, a més, una universitat de dimensions adequades, se-

